

## 2. El camí fins a la signatura: les etapes del procés

---

Dotze anys de feina institucional es poden resumir en cinc etapes. La relació d'Andorra amb la UE ve de més lluny, però l'Acord d'associació és el resultat d'un recorregut concret, iniciat el 2014.

### **Etapa 1 · Una relació que es teixeix des del 1990**

Andorra incorpora cabal comunitari des del 1990 i, des de llavors, s'han conclòs set acords sectorials. Governos de totes les orientacions polítiques han reforçat progressivament la proximitat amb les institucions europees i amb el Mercat Interior:

- **1990** · Acord comercial (Unió Duanera per als productes industrials).
- **1997-1998** · Protocol veterinari: Andorra s'integra a l'espai geogràfic veterinari de la UE.
- **2004-2005** · Acord de cooperació i acord de fiscalitat dels rendiments de l'estalvi.
- **2011-2012** · Acord monetari: Andorra pot utilitzar l'euro com a moneda oficial.
- **2016** · Acord d'intercanvi automàtic d'informació fiscal, signat el 12 de febrer a Brussel·les.

Al llarg d'aquest procés, els diferents acords han permès donar resposta a necessitats i reptes concrets del país, mitjançant solucions negociades amb la Unió Europea i adaptades a la realitat andorrana. A partir dels 2000 el món i Europa avancen cap a una major homologació normativa. Andorra enceta una reflexió de futur que dura gairebé una dècada. Tots els estudis i anàlisi apunten cap a la necessitat d'iniciar una reforma interna d'una banda i connectar-se a un mercat més gran, de l'altra. Les diferents crisis viscudes mostren, encara de manera més clara, les limitacions del model econòmic andorrà i la necessitat de diversificar l'economia. L'obertura econòmica del 2012 i la reforma fiscal van ser un primer pas; la majoria d'estudis encomanats per governs successius apunten que la participació en el Mercat Interior és la millor via per completar-lo.

### **Etapa 2 · La UE obre la porta als petits estats (2010-2014)**

El Tractat de Lisboa reconeix la situació particular dels estats de petita dimensió territorial que mantenen amb la UE relacions específiques de proximitat. A partir de llavors es succeeixen intercanvis entre Andorra i la Unió per analitzar quin és el millor encaix per a les dues parts. El 2010 el Consell de la UE va encarregar un informe sobre l'aproximació d'Andorra, Mònaco i San Marino al Mercat Interior (publicat al juny del 2011) i la Comissió va presentar, el novembre del 2012, cinc opcions de marc institucional: l'estatu quo, acords sectorials, un acord d'associació, la participació a l'EEE i l'adhesió. Tanmateix, vist que els països que formen part de l'EEE van manifestar que no tenien la voluntat d'ampliar aquest acord, el novembre del 2013 la Comissió es va decantar per la negociació d'un o diversos acord(s) d'associació com a opció més viable per obtenir un instrument que pugui desplegar uns resultats similars als de l'Acord de l'Espai Econòmic Europeu per Andorra, Mònaco i San Marino.

El 16 de desembre de 2014, el Consell de la UE va autoritzar l'obertura de negociacions amb Andorra, Mònaco i San Marino i va adoptar el mandat corresponent. Aquest mandat ja exclouia les polítiques que van més enllà del Mercat Interior: la fiscal, l'exterior, la política agrària comú i la d'interior i seguretat.

### **Etapa 3 · La negociació (2015-2023)**

El 18 de març de 2015 es van iniciar les negociacions a Brussel·les. Es va començar pel marc institucional i després es van abordar les quatre llibertats, les normes de competència, les polítiques horitzontals (consumidors, societats, medi ambient, estadística, política social) i les

d'acompanyament (educació, turisme, recerca...). Les rondes s'han anat succeint any rere any, amb més de quaranta sessions de negociació:

- **2015-2018** · Marc institucional, protocol d'Andorra per a les mercaderies, dret d'establiment i prestació de serveis, i els cribratges de mercaderies (2016) i de serveis (2017).
- **2019-2021** · Lliure circulació de persones i els primers annexos: duana, veterinària, energia, telecomunicacions, transports, propietat intel·lectual i protecció del consumidor, entre d'altres. El 2020, un any marcat per la pandèmia, es van fer tres sessions i se'n van anul·lar tres.
- **2022-2023** · Negociació intensiva de la pràctica totalitat dels annexos, dels protocols horitzontals i del protocol d'Andorra, amb vuit sessions només l'any 2023.

El **12 de desembre de 2023**, el vicepresident executiu de la Comissió Europea, Marš Šefčovič, juntament amb el cap de Govern, Xavier Espot, i el ministre d'Afers Exteriors de San Marino, Luca Beccari, van presentar a Brussel·les la finalització de les negociacions. Šefčovič va qualificar l'acord com el més complet que la UE ha tancat amb un tercer país, i va subratllar que inclou els serveis financers.

#### **Etapla 4 · Del text negociat al text jurídic (2024-2026)**

Tancada la negociació, va començar un procés menys visible però imprescindible: la redacció jurídica definitiva i la seva aprovació a Brussel·les.

- **Abril 2024** · La Comissió Europea proposa al Consell de la UE les decisions de signatura, aplicació provisional i celebració de l'Acord, i es fa públic el text.
- **Juliol 2024** · AR+I i KSNET presenten l'estudi d'impacte de l'Acord (vegeu l'apartat 7).
- **2024-2025** · En paral·lel, es negocia un acord específic amb la UE sobre diversos aspectes de la gestió de fronteres, que no és part de l'Acord d'associació (vegeu el requadre).
- **Març 2025** · Carta de la Comissió Europea, que confirma per escrit al Govern aspectes pactats en la negociació que no consten explícitament al text, com ara la possibilitat d'aplicar a les segones residències un règim d'autorització semblant al de Malta, i quina és la interpretació que fa la Comissió de l'aplicació de les quotes de la lliure circulació de persones, amb les especificitats pactades, confirmant també que no s'aplicarà fins dos anys després de l'entrada en vigor.
- **Desembre 2025** · El Pacte d'Estat per a l'Acord d'associació, que reuneix el Govern i les forces polítiques, valida el reglament del referèndum consultiu.
- **Febrer 2026**: vot intermediari del Parlament Europeu amb una majoria de vots positius.
- **Juliol 2026** · El Coreper, que reuneix els representants permanents dels estats membres, aprova per unanimitat el text i confirma que l'Acord té naturalesa mixta: tant la signatura com la ratificació impliquen els 27 estats membres, la UE, Andorra i San Marino.
- **Juliol 2026** · El Consell de la UE aprova definitivament el text i la decisió de signatura.

#### **A Andorra:**

- **Juliol 2026** · El Govern i el Pacte d'Estat presenten el [reglament del referèndum consultiu](#) que ha aprovat el govern en la sessió del 29 de juliol.
- **Octubre 2026**: Signatura d'un [memoràndum d'entesa entre el Govern i les tres entitats empresarials \(CCIS, CEA i EFA\)](#) sobre l'acompanyament de les empreses.

**Un acord paral·lel: la gestió de fronteres**

El maig del 2024 el Consell de la UE va autoritzar negociar amb Andorra i San Marino un acord específic sobre diversos aspectes de la gestió de fronteres, vinculat a l'entrada en funcionament dels sistemes EES i ETIAS i al marc jurídic per preservar l'absència de controls sistemàtics a les fronteres amb França i Espanya. **Andorra no esdevé membre de Schengen.** El Govern ha informat que aquest acord ja s'ha traslladat al Consell de la UE per a la seva aprovació.

**Etapla 5 · La signatura (19 d'octubre de 2026)**

El 16 de setembre de 2026 el cap de Govern va acordar amb la UE i San Marino que la signatura tindria lloc el 19 d'octubre a Brussel·les. D'acord amb el procés previst per als acords mixtos, primer signen els 27 estats membres i després ho fan Andorra, San Marino i la Comissió Europea.

La signatura estableix i dona per tancat el text negociat. A partir d'aquí s'obre la fase de ratificació, que es descriu a l'apartat 8.

**Cronologia de referència**

| Data          | Fita                                                                                                                                                                                   |
|---------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1990          | Acord comercial amb la Comunitat Econòmica Europea (Unió Duanera)                                                                                                                      |
| 1997-1998     | Protocol veterinari (signat el 16 d'abril de 1997; en vigor l'1 de març de 1998)                                                                                                       |
| 2004-2005     | Acord de cooperació i acord de fiscalitat de l'estalvi (signats el 15 de novembre de 2004; en vigor l'1 de juliol de 2005)                                                             |
| 2011-2012     | Acord monetari (signat el 29 de juny de 2011; en vigor l'1 d'abril de 2012)                                                                                                            |
| 2011-2013     | Informe del Consell (juny del 2011), comunicació de la Comissió amb cinc opcions (novembre del 2012) i informe de la Comissió a favor de l'acord d'associació (18 de novembre de 2013) |
| Desembre 2014 | El Consell de la UE autoritza l'obertura de negociacions i adopta el mandat                                                                                                            |
| Març 2015     | Llançament oficial de les negociacions a Brussel·les                                                                                                                                   |
| 2015-2023     | Rondes de negociació: marc institucional, quatre llibertats, annexos i protocols                                                                                                       |
| Desembre 2023 | Conclusió de les negociacions, presentada al Consell d'Afers Generals                                                                                                                  |
| Abril 2024    | La Comissió proposa al Consell les decisions de signatura i celebració; es fa públic el text                                                                                           |
| Juliol 2024   | Presentació de l'estudi d'impacte (AR+I i KSNET)                                                                                                                                       |
| Març 2025     | Confirmacions escrites de la Comissió sobre aspectes pactats no recollits explícitament al text                                                                                        |

| Data                | Fita                                                                       |
|---------------------|----------------------------------------------------------------------------|
| Juliol 2026         | El Coreper aprova el text per unanimitat i en confirma la naturalesa mixta |
| Juliol 2026         | El Consell de la UE aprova el text i autoritza la signatura                |
| Setembre 2026       | El Govern anuncia al Pacte d'Estat la data de signatura                    |
| <b>Octubre 2026</b> | <b>Signatura de l'Acord d'associació a Brussel·les</b>                     |